

Тетяна Шкода

*д.е.н., професор кафедри бізнес-економіки та підприємництва,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
shkoda-tetiana@kneu.edu.ua*

Ольга Малярчук

*к.е.н., доцент кафедри бізнес-економіки та підприємництва,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
olga_maliarchuk@ukr.net*

Володимир Кирилюк

*к.е.н., доцент кафедри соціоекономіки та управління персоналом,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
volodymyrkyryliuk@ukr.net*

АКАДЕМІЧНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО МОЛОДИХ ВЧЕНИХ : СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

ACADEMIC ENTREPRENEURSHIP OF YOUNG SCIENTISTS: MODERN CHALLENGES AND WAYS OF SOLVING

Анотація. Досліджено сучасні виклики академічного підприємництва молодих вчених (на основі даних масового соціологічного опитування молодих вчених в рамках проєкту «Реалізація потенціалу молодих вчених в інтеграції науки, освіти, бізнесу») і запропоновано шляхи їх вирішення.

Abstract. The modern challenges of academic entrepreneurship of young scientists (based on a mass survey of young scientists in the project "Realization of the potential of young scientists in the integration of science, education, business") are studied and suggested ways to solve them.

У сучасному світі академічне підприємництво є важливим драйвером розвитку в науковій та освітній сферах. Необхідною умовою забезпечення конкурентних переваг у підприємстві та успішної реалізації інноваційних проєктів університетів є їх постійна співпраця з бізнес-організаціями та державними інститутами.

Прийнято широко трактувати академічне підприємництво як підприємництво академічного середовища — студентів, докторантів, академічних кадрів і працівників адміністрації [1, стор. 188].

В рамках реалізації проєкту молодих вчених «Реалізація потенціалу молодих вчених в інтеграції науки, освіти, бізнесу» автори разом із колегами провели у 2020 році масове соціологічне опитування молодих вчених «Сучасний стан реалізації потенціалу молодих вчених в Україні» [2]. Окремий блок питань цього дослідження було присвячено проблематиці академічного підприємництва молодих вчених. Зокрема, 61% опитаних молодих вчених в Україні не мають досвіду співпраці з бізнесом і 78% не мають досвіду

підприємництва. Також, 54,10% респондентів не знайомі з ученими, які займаються академічним підприємництвом.

Таблиця 1.

Результати відповідей респондентів дослідження на питання «Вкажіть, які фактори заважають Вам займатися академічним підприємництвом?»

Фактор	% відповідей респондентів
Недостатність фінансових ресурсів	40,60
Брак знань	36,00
Відсутність команди	31,30
Слабка інфраструктурна підтримка	27,60
Я не маю бажання	21,30
Інше	7,90
Немає відповіді	1,40

Джерело: складено авторами за результатами масового соціологічного опитування

Результати відповідей респондентів дослідження на питання «Вкажіть, які фактори заважають Вам займатися академічним підприємництвом?», на нашу думку показують основні виклики у сфері академічного підприємництва молодих вчених, які були до початку повномасштабного вторгнення Росії на територію України. На сьогоднішній день основним таким викликом безумовно є війна, яка не лише негативно впливає на проекти з розвитку академічного підприємництва молодих вчених, а перш за все є загрозою для самої безпеки молодих вчених України.

Рекомендації, розроблені молодими вченими-дослідниками проєкту «Реалізація потенціалу молодих вчених в інтеграції науки, освіти, бізнесу» О. Малярчук, Т. Шкодою та В. Кирилюком, пропонують шляхи вирішення викликів академічного підприємництва сконцентрувати за основними групами стейкхолдерів: 1) наука (заклади вищої освіти, науково-дослідні інститути тощо) – бізнес-партнери; 2) заклади вищої освіти – науково-дослідні інститути/установи; 3) заклади вищої освіти – місто (локальна влада) – бізнес-партнери; 4) держава – бізнес-партнерство. В рамках кожного з цих напрямків передбачається реалізація конкретних активностей. Зокрема, за першим напрямком **«Наука (заклади вищої освіти, науково-дослідні інститути, тощо) – бізнес-партнери»:**

- розробити ефективний навчальний план з підприємництва (в форматі дуальної освіти)
- впровадження курсів з інноваційного підприємництва в формальній освіті (університети)
- збільшити кількість програм наставництва (mentoring) в університетах (спільні проєкти з бізнесом)
- розвиток мережі академічних бізнес-інкубаторів, стартап-шкіл з метою реалізації академічних стартапів

Другий напрямок **«Заклади вищої освіти – науково-дослідні інститути/установи»** включає в себе рекомендацію із проведення спільних заходів/проєктів з метою інтеграції та подальшої кооперації у проведенні наукових досліджень.

Третій напрямок «**Заклади вищої освіти – місто (локальна влада) – бізнес-партнери**» охоплює такі активності як:

- підтримка проєктів, спрямованих на формування підприємницької культури
- координація реалізації проєкту із додатковим фінансуванням
- організація програм стажування на підприємствах

В рамках четвертого напрямку «**Держава - бізнес-партнерство**» пропонуються до реалізації:

- формування національної стратегії розвитку підприємництва
- удосконалення регуляторного середовища для підприємців
- залучення до інфраструктурних проєктів із післявоєнної відбудови України

Найбільш актуальною на сьогоднішній момент війни в Україні вбачається системна залученість молодих вчених до інфраструктурних проєктів із післявоєнної відбудови України, що допоможе як зберегти науковий потенціал держави, успішно відновити її інфраструктуру, так і підтримати реалізацію потенціалу молодих вчених саме в академічному підприємстві.

Література

1. Matusiak K.B. Uczelniany inkubator przedsiębiorczości // Edukacja dla rozwoju innowacyjnego w Polsce. Pod red. Szablowski J. — Warszawa/Białystok: KRUN, 2001. — s. 187–196. Matusiak K.B. Uczelniany inkubator przedsiębiorczości // Edukacja dla rozwoju innowacyjnego w Polsce. Pod red. Szablowski J. — Warszawa/Białystok: KRUN, 2001. — s. 187–196.

2. Шкода Т., Семенець-Орлова І., Жабін С., Теплюк М., Кирилюк В., Малярчук О., Чебакова Т. Он-лайн презентація попередніх результатів всеукраїнського соціологічного опитування щодо сучасного стану реалізації потенціалу молодих вчених в Україні. <https://www.youtube.com/watch?v=-KW4VrqCWzU> (дата звернення: 29.05.2022).